

- Ülkemizdeki «Başkanlık» Sistemi ve
- ABD Başkanlık Sistemi mukayesesi:

Başkan	Meclis	Yargı	Eyaletler
<ul style="list-style-type: none"> • <u>CB, her zaman Meclis'i feshedebilir.</u> ABD'de: Başkan hiçbir şart altında Kongreyi feshedemez. Başkanlık sisteminin «olmazsa olmaz» kuralıdır: <u>Katı Güçler Ayrılığı.</u> • <u>CB, partisinin genel başkanı:</u> Katı güçler ayrılığını fiilen de korumak adına: ABD'de Başkanlar parti yönetiminde değil. • <u>CB, tüm devleti, «bağımsız» kurumları, rektörleri, vs. hiçbir denetime tabi olmadan atıyor.</u> ABD'de Başkanın tüm atamaları Senato'nun tavsiye ve onayına tabi + Bağımsız bir Agency olan (Office of Personnel Management) «bipartisan» (iki partiye eşit mesafede) liyakatli adayları belirliyor; Başkana/Senatoya sunuyor. • <u>CB, geniş kapsamlı Kararnameler çıkarabiliyor.</u> ABD'de, Anayasada bu yetki açıkça Başkana verilmemiş. Kapsamı daha dar. • <u>Bir CB 15 yıla kadar görev yapabilir (Mde 116).</u> ABD'de 8 yıldan fazlası mümkün değil. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>CB, parti genel başkanı: Katı disiplinli parti sisteminden dolayı, Milletvekili listelerini yapıyor, kaderleri onun elinde.</u> ABD'de Başkan G.B. değil + MV/Senatör aday belirlemeleri «açık ön seçimle» yapıyor (Başkan belirlemiyor). [+Seçim sisteminin etkisi]. • <u>CB ve Meclis aynı günde 5 yıllığına seçiliyor:</u> ABD'de halk 2 yılda bir Kongre çoğunluğunu değiştirebiliyor: İsterse Başkanı 2 yıl sonra «frenleyebiliyor». • <u>CB, Meclis'i erken seçime gönderebiliyor:</u> ABD'de hiçbir şart altında Başkan Kongreyi seçime gönderemez. • <u>CB, Bütçeyi belirliyor. Meclis'in «son söz» hakkı elinden alındı.</u> ABD'de Kongre onay vermedikçe 1 dolar dahi harcanamaz. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>CB, Yargıyı şekillendiriyor: Yargıyı yöneten HSK'nın 13 üyesinden 6'sını*</u> [*Kalan 7 üye de ağırlıklı partisi tarafından Meclis'te seçiliyor.] + AYM'de 15 üyenin 12'sini CB atıyor (şimdiden 7 üyeyi 1 CB atadı). Yargı siyasallaşıyor. ABD'de başkanlar ortalama 1-2 AYM üyesi ve kısıtlı sayıda Federal yargıç atayabiliyor («ömür boyu» atandıkları için), ve bu atamalar Senato onayına tabidir. • ABD'de Yargının büyük bölümü Eyalet Yargılarından oluşuyor ve bunlarla ilgili Başkanın hiçbir etkisi/yetkisi yok. • Ayrıca, ABD'de davanın esasına ilişkin bağımsız «halk Jürisi» karar verir: çoğu hakim tek görevi, Jürinin yaptığı tespite sadece kanun hükmünü uygulamaktır. 	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Türkiye Federasyon değildir.</u> • Başkanlık Sistemi Federasyonlar için tasarlanmıştır. Başkan, Eyaletlerin Koordinatörü/uluslar arası alanda temsilcisi olarak düşünülmüş, Eyaletler, Başkanın gücünü dengeleyen «4üncü güçtür». • ABD'de Eyaletlerin yetkileri çok geniştir ve Başkanın hiç karışmadığı kendi yürütme, yasama ve yargıları vardır. Halkı ilgilendiren çoğu konu Eyalet seviyesinde karara bağlanır. <u>Bu yüzden Başkanlık sistemi Federasyonlara uygundur (ABD Federasyondur ve Latin Amerika'da nüfusun üçte ikisi Federasyonlarda yaşar).</u>

ECE GÜNER TOPRAK